

Dosarul nr. 3ra-525/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. A. Paniș)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

ÎNCHEIERE

30 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către notarul Elena Constantinescu,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de
către notarul Elena Constantinescu împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la
contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual
favorabil,

împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 2 mai 2019 notarul Elena Constantinescu a depus cerere de chemare în judecată
în procedura contenciosului administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire
la contestarea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual
favorabil.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, la 29 ianuarie 2019, beneficiind de
dreptul prevăzut la art. 83 alin. (8) din Codul fiscal, prin adresarea nr. 83, în calitate de
contribuabil care nu desfășoară activitate de întreprinzător, a solicitat Serviciului Fiscal
de Stat prelungirea termenului de prezentare a declarației DAJ17 cu privire la impozitul
pe venit realizat în anul 2018, invocând motivele: imposibilitatea completării declarației
în prezența lacunelor și contradicțiilor cu caracter normativ, lipsa de claritate și precizie
a soluțiilor oferite, care au favorizat apariția stării de incertitudine cu interpretări
arbitrare – (i) în alegerea formularului declarației, (ii) modului de completare a ei, (iii)
la realizarea dreptului de a beneficia de deducerea cheltuielilor, precum și existența pe
rolul instanțelor de judecată a unui litigiu.

A menționat că adresarea nr. 83 din 29 ianuarie 2019, a fost expediată Serviciului
Fiscal de Stat, prin intermediul oficiului poștal, în termenul stabilit pentru depunerea
declarației. La 26 februarie 2019, a recepționat răspunsul Serviciului Fiscal de Stat nr.
26-08/1-12/2014 din 20 februarie 2019, prin care i-a fost refuzat în prelungirea

termenului de prezentare a declarației DAJ17 cu privire la impozitul pe venit realizat în anul 2018.

Reclamanta a notat că, nefiind de acord cu soluția oferită de organul fiscal, la data de 20 martie 2019, a înaintat Serviciului Fiscal de Stat și Ministerului Finanțelor cerere prealabilă. Prin răspunsul nr. 26-08/1-12/4078 din 3 aprilie 2019, Serviciul Fiscal de Stat a respins cererea prealabilă, adăugând că, motivele invocate întru acceptarea prelungirii termenului de prezentare a declarației DAJ17, nu sunt fondate, iar, în cererea prealabilă nu sunt prezentate argumente suplimentare celor expuse în scrisoarea nr. 83 din 29 ianuarie 2019.

A susținut că a respectat prevederile art. 83 alin. (8) din Codul fiscal, și anume, cererea de prelungire a termenului pentru depunerea declarației DAJ17 pentru anul 2018, a fost depusă la 29 ianuarie 2019, adică în interiorul termenului stabilit de lege, fapt care nici nu a fost negat de Serviciul Fiscal de Stat.

A afirmat că dispozițiile art. 83 alin. (8) din Codul fiscal, nu obligă contribuabilul la motivarea necesității prelungirii termenului prezentării declarației, dar îl obligă doar la depunerea cererii înainte de expirarea termenului stabilit pentru depunerea declarației, astfel că, motivația care a fost adusă în adresarea nr. 83 din 29 ianuarie 2019 și în cererea prealabilă, nu rezultă din cerințele legii, ci a fost depusă din proprie inițiativă.

A specificat că chiar dacă s-a părea îndoielnică poziția sa precum că nu are obligația de a motiva necesitatea prelungirii termenului prezentării declarației pentru venitul realizat în anul 2018, această poziție este protejată prin norma art. 11 alin. (1) Codul fiscal, care reglementează modalitățile de protejare a drepturilor contribuabilului.

Reclamanta a invocat, că este lipsită de suport legal și afirmația Serviciului Fiscal de Stat ce se conține în răspunsul din 3 aprilie 2019, la cererea prealabilă, unde în ultimul aliniat se menționează că în cererea prealabilă nu se conțin argumente suplimentare celor expuse în scrisoarea nr. 83 din 29 ianuarie 2019. Or, nici Legea contenciosului administrativ, în vigoare la data depunerii cererii prealabile, dar nici Codul administrativ, în vigoare la data întocmirii răspunsului la cererea prealabilă, nu obliga și nu obligă petiționarul la prezentarea argumentelor suplimentare.

Reclamanta a opinat că argumentele Serviciului Fiscal de Stat expuse în actele administrative cu caracter individual din 20 februarie 2019 și din 3 aprilie 2019, sunt contrare legii, fiind formulate cu depășirea limitelor legal stabilite și contrar scopului pentru care autorității i-a fost atribuit dreptul discreționar.

Notarul Elena Constantinescu a solicitat anularea actelor administrative cu caracter individual nr. 26-08/1-12/2014 din 20 februarie 2019 și nr. 26-08/1-12/4078 din 3 aprilie 2019, precum și obligarea Serviciului Fiscal de Stat în prelungirea termenului de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit realizat în anul 2018, prin emiterea unui act administrativ cu caracter individual, condiționat de survenirea evenimentului viitor.

Prin hotărârea din 13 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de către notarul Elena Constantinescu.

La 13 martie 2020, în interiorul termenului prevăzut de art. 232 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, notarul Elena Constantinescu a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, prin care a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de notarul Elena Constantinescu și s-a menținut hotărârea din 13 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Întru consolidarea soluției instanțele ierarhic inferioare au reținut că prelungirea termenului de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit, respectiv, exercitarea acestui drept, este condiționat de cererea justificată a contribuabilului.

Instanțele de judecată au notat că la caz, notarul Elena Constantinescu nu a executat cu diligență obligațiile sale, în sensul că nu a justificat solicitarea de prelungire a termenului de depunere a declarației cu privire la impozitul pe venit, situație ce denotă, că dreptul discreționar al autorității publice intimat a fost exercitat corespunzător.

Instanțele inferioare au menționat că notarul Elena Constantinescu a insistat asupra neclarităților și contradicțiilor la completarea declarației cu privire la impozitul pe venit, însă, aceste aspecte relevate de ultima în nici un mod nu justifică prelungirea termenului de depunere a declarației cu privire la impozitul pe venit. Or, din conținutul răspunsurilor contestate de reclamanta/apelantă, urmează că autoritatea publică a notificat contribuabilul despre deschiderea Serviciului Fiscal de Stat de a oferi suportul pentru înlăturarea neclarităților, iar faptul că anterior, încă în anul 2018 autoritatea publică a oferit deja contribuabilului explicațiile de rigoare în partea ce ține de modul de completare a declarației și că în continuare se insistă asupra prelungirii termenului, confirmă în mod imbatabil că se urmărește prelungirea pentru un termen care nu poate fi apreciat drept unul rezonabil.

La data de 17 martie 2021, prin intermediul oficiului poștal, notarul Elena Constantinescu a depus recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

În argumentarea cererii de recurs cu reiterarea motivelor de drept și de fapt anterior invocate, recurenta a menționat că a luat cunoștință de decizia contestată la data de 16 februarie 2021, drept urmare a recepționării prin intermediul oficiului poștal.

A susținut că în ședința de judecată din 25 noiembrie 2020 nu a fost prezentă, iar, în circumstanțele create, termenul declarării recursului se prescrie la data de 18 martie 2021.

Examinând admisibilitatea recursului depus de către notarul Elena Constantinescu, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

În corespundere cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Din materialele dosarului rezultă că decizia instanței de apel a fost pronunțată public la 25 noiembrie 2020.

Instanța de recurs atestă că la materialele cauzei lipsește notificarea dispozitivului deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Tot din materialele cauzei, completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ atestă că la 24 decembrie 2020, ora 13:19, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa notarului Elena Constantinescu pentru notificare decizia motivată din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d.124).

În privința modalităților de comunicare și notificare, Codul administrativ statuează la art. 96 alin. (1) că notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

În corespundere cu art. 33 din Codul administrativ, comunicarea interinstituțională și comunicarea cu participanții sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poștă, telefon, fax, poștă electronică etc.), acordându-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficiență, rapiditate și economie de costuri.

Sub acest aspect completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că, prin prisma art. 33 din Codul administrativ, recepționarea deciziei motivate din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău de către notarul Elena Constantinescu, înlătură orice viciu de necomunicare a acestui act recurentei.

Mai mult, pe parcursul judecării cauzei în instanța de apel, comunicarea cu notarul Elena Constantinescu s-a realizat prin intermediul poștei electronice notarul@mail.ru (f.d.100, 108), la care a fost expediată inclusiv și motivarea deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, iar ultima obiecții nu a avut.

Din coroborarea prevederilor legale precitate cu circumstanțele de fapt constatate, completul constată că începutul curgerii termenului de depunere a motivării recursului acestuia este ziua imediat următoare datei calendaristice notificării deciziei, adică ziua de 25 decembrie 2020, iar data limită întru depunerea acestuia fiind ziua de 25 ianuarie 2021 (zi de luni).

Însă, distinct acestor circumstanțe, notarul Elena Constantinescu, prin intermediul oficiului poștal, a depus recurs împotriva deciziei din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, la 17 martie 2021 (f.d.127, 150)

La aspectul dat completul consideră că de la momentul notificării prin intermediul poștei electronice a deciziei motivate din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, notarul Elena Constantinescu a dispus de timp suficient și rezonabil pentru a face uz de dreptul procedural și a depune recurs motivat în interiorul termenului instituit la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

Or, fiind interesată în soarta soluționării prezentului litigiu, recurenta trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a proteja dreptul său de acces la instanță prin depunerea în termen a recursului și a motivării acestuia, în caz contrar intervenind uno

ictu aplicarea, cu titlu de sancțiune procedurală, declararea recursului inadmisibil în temeiul articolului 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

Întru răsturnarea soluției date nu pot fi reținute argumentele recurente precum că a recepționat decizia motivată a instanței de apel la data de 16 februarie 2021, anexând în acest sens copia plicului, deoarece cele expuse mai sus denotă contrariul.

Mai mult, se reține că hotărârea din 25 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost publicată la data de 29 decembrie 2020 pe portalul instanței de judecată (https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/9c2868a6-3424-4413-ac72-4c64ecb702b8), care, la fel, putea servi o sursă de informare despre actul judecătoresc al instanței de apel.

Subsidiar, instanța de recurs punctează că recurenta notarul Elena Constantinescu nu a depus cerere privind repunerea recursului în termen în sensul art. 65 alin. (1) și (2) din Codul administrativ și nici nu a prezentat probe pertinente și admisibile în vederea argumentării omiterii termenului legal, motiv din care recursul necesită a fi declarat inadmisibil.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al recurente, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile procedurale.

În atare condiții, completul opinează că declararea recursului depus de către notarul Elena Constantinescu ca fiind inadmisibil este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

Or, certitudinea legală impusă regulilor de contencios administrativ, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile recurenților, cât și ale intimaților, astfel încât instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură în vederea exonerării recurentului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Imperioasă speței este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume, să garanteze securitatea juridică, fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu, care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu c. României, cauza Marckx c. Belgiei).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în cauza Ponomaryov c. Ucrainei că, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval

considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive 7 neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către notarul Elena Constantinescu.

În conformitate cu prevederile art. 230, 245, 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către notarul Elena Constantinescu, se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu